

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti, hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sredo 10. marca 1937

Cena posamezni številki din 1'50

Ustanavljanje vnovčevalnih zadruge

Na nedeljskem zborovanju Kmečke zveze v Ljubljani je bila sprejeta tudi naslednja resolucija:

»Zaradi čim večje neodvisnosti od drugih gospodarskih ustanov, ki temeljijo na dobičkarstvu, priporočamo Kmečko zvezo svojim članom, da prične v svojih okrajih z ustanavljanjem vnovčevalnih zadruge, ki se naj bavijo z gospodarskimi potrebami kmečkega ljudstva.«

Niti najmanj ne dvomimo, da je bila resolucija kar najbolj mišljena, čeprav je na drugi strani enako jasno, da je plod onega nesrečnega naziranja, kakor da je vsako posredovanje med proizvajalcem in potrošnikom že a priori napako. Zato se tudi govori o dobičkarstvu na način, kakor da bi bil dobiček že sam po sebi napaden, dočim je gospodarsko škodljiv samo pretiran dobiček. Kajti tudi najidealnejša ustanova mora propasti, če ne bo delala vsaj s skromnim dobičkom, razen seveda, če živi na tuj račun, da se namreč z denarjem davkoplačevalcev v obliki raznih subvencij plačuje njen deficit.

Toda brez ozira na vse to je treba o pozivu za ustanavljanje vnovčevalnih zadruge izreči tudi nekaj odkritih besed, da se bo naš kmetijski človek obvaroval škode in da ne bo treba davkoplačevalcu posegati globoko v žep za plačevanje deficitov, ki jih bodo te vnovčevalne zadruge skoraj gotovo imele, kakor je tudi že izkušnja le prevečkrat pokazala.

Če se govori o vnovčevalnih zadrukah, potem se seveda misli na takšne, ki bi prodajale kmetijske pridelke in živino tudi v tujino in če le mogoče direktno konzumentom, da bi zadrugi pripadel tudi ves oni zaslužek, ki ga ima danes posredovalec te kupčije. Pri tem se smatra izločitev zaslužka posredovalca kot najbolj naravna in enostavna zadeva, niti najmanj pa se ne misli niti na riziko, ki ga ima posredovalec, niti na vse njegovo veliko delo, da se kupčija tudi dobro obnese. Zato bi one, ki bi želeli ustanavljati vnovčevalne zadruge, opozorili na nekatere težkoče, ki jih bodo morali premagati in kar je osnovni pogoj, da ne bo njih vnovčevalnica deficitna.

Izvozna trgovina je vedno težavna in v današnjih časih še prav posebno. Treba je samo pogledati na vso množico deviznih in drugih predpisov, pa je jasno, da more to trgovino opravljati samo trgovsko nad vse verziran človek. Kmetovalci takšnih ljudi nimajo in zato bodo morale vnovčevalnice takšne ljudi postaviti in jih dobro plačati, ali pa bodo delali na svoj račun kadar bo dobiček, na račun zadruge pa, kadar bo izguba. Takšnih primerov je tudi že dejansko bilo več kot preveč. Že z nastavitvijo teh trgovsko verziranih ljudi bo skopnel na nič dobiček, ki ga misli zadruga doseči z izločitvijo posredovalca. Še prav posebno tvegana in težka pa je izvozna trgovina z agrarnimi proizvodi. Ti imajo vedno drugo ceno in kdor ne pozna razmer na tujih trgih, ta se prav hitro zašpekulira in mesto dobička nastane silovit deficit. To smo zlasti mnogokrat že doživeli pri sadju. Le prepo-
gosto niso imeli sadjarji od celih

vlakov sadja niti pare denarja, temveč so morali plačati še stroške za očiščenje vagonov in za uničenje zgnilega sadja. Vsako leto doživljamo v sadni trgovini silne izgube narodnega premoženja.

Ne zadostuje pa, da najdemo v tujini kupca za blago, temveč je treba dobiti tudi dobrega in solidnega kupca, ki bo dobavljeno blago tudi v roku plačal po dogovorjeni ceni. Kajti sicer se more zgoditi, da naš izvoznik ne bo dobil za vagon svojega blaga niti pare, ker je nasel sleparju, ki se je izdajal za trgovca, a v resnici ni bil noben trgovec, temveč navaden slepar. Tudi tu so naši kmetovalci, ki so hoteli na vsak način biti lesni trgovci, doživeli že milijonske izgube. Na stotine vagonov lesa je šlo v Italijo na trdnjke, ki dejansko niso niti obstajale. In če pomislimo, da bi začela ka-

tera podeželska zadruga, ki nima prav nobenih kupčijskih zvez v tujini, pošiljati blago svojih združnikov v tujino, potem moramo pač reči, da bo le sreča, če bo naš letela na solidnega in dobrega kupca. Ali kaj, če te sreče ne bo imela?

Pa tudi v čisto nepravem času bi se začela akcija za ustanavljanje vnovčevalnih zadruge. Za izvozne kupčije je treba mnogo denarja, ker je treba kmetovalcu pridelke plačati takoj, najmanj pa mu plačati vsaj 3 četrtine kupnine. Ko so bile slovenske kreditne zadruge še močne, takrat bi tudi mogle vnovčevalne zadruge pri njih dobiti cenen kredit in za nizke obresti. Kje pa naj danes dobe ta kredit? Kako pa naj danes konkurirajo s posameznikom, ki ima sam denar, potreben za izvožno trgovino!

Je pa še cela vrsta drugih težav, ki jih je treba premagati in od katerih bi zlasti opozorili še na naslednje: Kdor ima količjak vpogleda v trgovino z deželnimi pridelki pri nas, ta ve, da ta trgovina zlasti trpi, ker ni blago vedno enakovredno in ker nekateri mislijo, da mora kupec zatisniti eno ali pa celo oboje oči, če ni blago takšno, kakor bi moralo biti. Velika nevarnost pa je, da pri zadrukah ne bodo imeli odborniki poguma odkloniti vplivnejšim članom blago, ki ne ustreza popolnoma predpisanim pogojem. Posledica tega bo, da bo imelo naše blago slab glas in da mu bo cena padala. Trgovec pa veliko laže odkloni slabo blago, ker njemu se ni treba bati zamere združništva, ker se na občnem zboru ne bo potoegoval za njegovo zaupanje.

Vse to so težave, ki jih bodo

morale zadruge premagati, če bodo hotele imeti količjak uspeha, med poslovanjem pa bo prišla še cela vrsta drugih. Ali tisti, ki propagirajo ustanavljanje vnovčevalnih zadruge, na vse to mislijo?

S tem pa seveda nočemo reči, da ne bi kmetovalci prav resno mislili in delali na to, da dosežejo za svoje pridelke čim boljše cene. Toda prvi pogoj je: zboljšanje kvalitete, da bodo mogli dati na trg tipizirane pridelke, ki bodo natančno ustrezali dobavnim pogojem. Samo na ta način bodo dosegli boljšo ceno za svoje pridelke, samo na ta način bodo ustvarili osnovo za kasnejše vnovčevalnice. Zboljšanje kvalitete je prva naloga zadruge, vse drugo pride kasneje. In da na to najbolj nujno nalogo opozorimo, smo smatrali kot gospodarski list za svojo dolžnost.

Od svobodne trgovine se oddaljujemo

Referat gen. tajnika Gj. Čurčina na vsedržavni konferenci industrijev

Nestalnost in začasnost trgovinskih odnosov med državami je značilen pojav za l. 1936. Zato je bilo tudi vse polno trgovinskih pogajanj in konferenc. Do popolne in sistematične preorientacije v naši trgovinski politiki pa ni prišlo, temveč so bili nasprotno izdani ukrepi, ki so nas še bolj oddaljili od svobodne trgovine. To velja predvsem za devizne predpise Narodne banke, ki se pogosto izdajajo čisto oddeljeno od naše trgovinske in splošno gospodarske politike. Zato je zahteva, da se naša trgovinska politika vodi sistematično in da se prilagodi sedanjim razmeram, bolj aktualna kakor kdaj koli.

Za vsa trgovinska pogajanja in tudi za sestanke Gospodarskega sveta Male antante ter Gospodarskega sveta Balkanske zveze ter za sestanke mešanih komisij je pripravila Centrala ind. korporacij material ter ga dala v celoti in pravočasno odločujočim činiteljem na razpolago. Vedno je tudi predložila obnem z materialom svoje pripombe in predloge. Tako smo zahtevali, da se izpremenijo nekatere postavke naše uvozne carinske tarife. V nekaterih primerih so bili naši predlogi tudi sprejeti, tako glede bombažnega olja, svedrov, žebeljev itd. V zvezi s trgovinskimi pogajanjmi z Anglijo smo priredili anketo o udeležbi angleškega kapitala v naši industriji ter rudarstvu ter tudi ta material predložili odločujočim činiteljem.

Tudi za trgovinska pogajanja, ki so se šele pripravljala, je zbrala Centrala potrebni material. Poleg tega smo priredili obširno anketo glede uvoza bombaža, volne, surovega olja, lanenega semena in kvebrano-ekstraktov. Zahtevali smo nadalje, da se začne trgovinska pogajanja z važnejšimi čezmorskimi državami kakor z Argentino, Kubo itd.

Veliko posla smo imeli z odpravljanjem ovir, ki so se delale v nekaterih državah našemu izvozu ter z zagotavljanjem potrebnih kontingentov našemu izvozu. Centrala je vedno energično pritiskala na odločujoče oblasti, da bi v ta namen intervenirale pri dotič-

nih vladah, tako za izvoz naše emajlirane posode v Grčijo, Belgijo in Nizozemsko, lesnih briketov v Madjarsko, karbida na Bolgarsko, cementa v Albanijo in Anglijo ter klobukov in oljnatih poglač v Francijo itd.

Nove težkoče za naš izvoz so nastale zaradi visokih aktivnih saldov v naši trgovinski zamenjavi s klirinškimi deželami kakor Nemčijo, Madjarsko ter zaradi gospodarskih in finančnih sankcij proti Italiji ter na zadnje zaradi španske državljanske vojne. Zlasti mnogo truda smo imeli, da bi se likvidirale terjatve naših izvoznikov v Italijo ter da bi se tudi na drug način pomagalo zaradi sankcij težko prizadetim izvoznikom. Na zahtevo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine smo v ta namen priredili anketo glede uvoza bombažnega prediva iz Italije, da bi se na ta način zmanjšal naš aktivni saldo proti Italiji. Sterili smo tudi potrebne korake za izvoz naših konzerv v Nemčijo, kromove rude v Ameriko, nogavice v Anglijo itd.

Težko so zadele naš izvoz tudi nekatere devizne odredbe drugih držav ter smo se zato trudili, da bi se te vsaj čim bolj liberalno uporabljale. To velja zlasti za vprašanje kompenzacij s Francijo in njenimi afriškimi kolonijami, za kompenzacije z Brazilijo ter drugimi čezmorskimi državami. Sem spada tudi vprašanje obračuna izvoznikov deviz po Narodni banki ter vprašanje izvoznih premij, katerih potrebo smo obrazložili z dokumentirano spomenico.

Neugodno je vplivala na naš izvoz tudi devalvacija nekaterih valut. Dostikrat smo morali intervenirati tudi zaradi cen, ki jih je navajal cenik za zavarovanje valute.

Resne težkoče so nastale l. 1936 za našo industrijo pri nabavljanju surovin iz tujine. Klirinške države, katerim je večinoma samim primanjkovalo teh surovin, so začele njih izvoz omejevati. Na drugi strani pa tudi Narodna banka ni dodeljevala našim industrijam vedno zadostno količino deviz za nakup teh surovin v neklirinških

državah. Tako nam je za časa sankcij proti Italiji primanjkovalo bombažnega prediva. Centrala industrijskih korporacij je takrat napravila potrebne korake, da bi dobivali potrebno bombažno predivo iz Češkoslovaške in Nemčije.

Z devizno politiko Narodne banke ter pomanjkanjem deviz je v ozki zvezi: kontrola uvoza za celo vrsto predmetov, ki se uvažajo iz neklirinških držav, nadalje uvažanje predhodnih dovoljenj za plačilo ter omejevanje uvoza z izdajanjem potrdil o zavarovanju valute po Narodni banki. Vsa ta uvozna kontrola ima ta namen, da ne nabavljamo iz neklirinških držav predmetov, ki jih moremo brez plačila v devizah dobiti v klirinških. Nekatere naše industrije so tudi pričakovale, da jih bo uvozna kontrola deloma zaščitila pred tujo konkurenco. Ko se je uvedla uvozna kontrola, smo zahtevali, da ta kontrola ne velja za blago, ki je na poti. Toda kontrola je bila uvedena brez prehodnih določil ter so zaradi tega nastale mnoge težkoče, ki smo jih skušali odpraviti z intervencijami od primera do primera.

Posebne težkoče so bile, razen

za nabavo bombažnega prediva za tekstilne tvornice, tudi pri nabavi neoluščenega riža za luščilnice riža, nabavi kolofonije za tvornice mila, nabavi japonskega voska in bombažnih odpadkov za tekstilne tvornice. Za naše luščilnice riža se nam je posrečilo dobiti večjo količino riža iz Egipta, v mnogih primerih pa so na našo intervencijo izdala pristojna oblastva zahtevano uvozna dovoljenja.

Z uvozno kontrolo se je doseglo, da so bile nekatere naše domače surovine kakor koža, volna itd. predelane doma, dočim smo za nekatere druge naše surovine dobili devize.

Tudi letos smo intervenirali proti uvozu blaga po dumpinskih cenah. Dosegli smo, da je prišel uvoz iz Japonske v marcu 1936 pod kontrolo Narodne banke, dočim so se napravili potrebni ukrepi proti dumpingu posameznih predmetov, ki smo jih dobivali iz Nemčije, Madjarske, Grčije, Češkoslovaške itd.

Intervenirali smo tudi pri vladi, da se ne nabavlja material, ki ga moremo izdelovati doma, v tujini, tako mostne konstrukcije, vagoni, lokomotive, razni železniški material, kovaško ogelje itd.

Zanimali smo se končno tudi za sklenitev konvencije o medsebojni pravni pomoči med našo državo in Nemčijo. Končno smo zahtevali, da se likvidirajo terjatve naših državljanov pri avstrijski in madjarski poštni hranilnici.

Novi finančni zakon Obrtnikom davek znižan — Nekateri takse povišane

Na ponedeljkovi seji skupščine je bil predložen novi finančni zakon, ki vsebuje okoli 400 amandmanov. Na predlog posl. Mohoriča se je debata o finančnem zakonu odložila, ker so ga poslanci šele komaj dobili v roko in zato ne morejo o njem še izreči svojega mnenja. Ker je finančni minister ta predlog sprejel, je bila debata odložena.

Finančni zakon vsebuje najprej pooblastilo vladi, da more izdati uredbe z zakonsko močjo: o tisku, društvih, zborovanjih in posvetih ter volitvi narodnih poslancev za skupščino. Izdati more te uredbe v soglasju s posebnimi odbori narodnega predstavništva, ki se bodo v ta namen izvolili.

Nato prinaša novi finančni zakon številne amandmane glede osnovnega davka na zemljarino, ki bo še nadalje znižana ter znaša 10% od čistega katastrskega dohodka.

Ugodnosti za obrtnike

Odstavki 9. do konca 1. točke čl. 59. zakona o neposrednih davkih se črtajo in se mesto njih vstavi naslednje besedilo:

»Mali obrtniki, ki delajo izključno z ročnim delom (brez uporabe strojev na pogon) z največ dvema pomočnikoma po naročilu, ne pa na zalogo, plačajo na račun davka letno: v krajih do 5.000 prebivalcev, če ne zaposlujejo tuje delovne sile 80 din, če zaposlujejo ene-

ga pomočnika ali enega učenca 100 din in za pomočnika še 50 din, če zaposlujejo dva pomočnika 120 din in za vsakega pomočnika še po 60 din, v mestih od 5.000 do 10.000 prebivalcev 120, oziroma 140 in 70, oziroma 160 in 80 din; v mestih nad 10.000 do 20.000 prebivalcev 200, oziroma 220 in 110 ter 240 in 120 din.

Davčni zavezanci tretje skupine § 42. zakona o neposrednih davkih (osebe, ki so samostalno drugim na službo za odškodnino, z izključno ali pretežno uporabo lastne telesne moči, kakor izvoščiki in avtotaksi) plačajo letno 80 din, za vsakega pomočnika pa 40 din v krajih do 10.000 prebivalcev. V krajih z 10 do 20 tisoč prebivalcev se plača za 25 odstotkov, v krajih od 20 do 50 tisoč prebivalcev za 50 odstotkov, v krajih z nad 50.000 prebivalci pa za 75 odstotkov več.

Avtotaksoni podjetniki pa plačajo 50% več.

Izpremenjene se tudi

določbe o minimalnem družbenem davku

ter se 2. odstavek, 2. točka člena 86 zakona o neposrednih davkih izpremeni ter se ta glasi v bodoče: »Vendar pa ne sme znašati osnovni davek z dopolnilnim davkom (na dobiček podjetij zavezanih javnemu polaganju računov) manj od minimalnega davka, ki znaša 2‰ od osnove, ki ne presega 5 milijonov, 3 pro mille od osnove, ki ne presega 15, 5‰ od osnove do 30 milijonov in 8‰ od osnove nad 30 milijonov.

Kot osnova minimalnega davka se smatra:

1. pri industrijskih, trgovskih in rudniških podjetjih ter zadrugah letni kosmatni promet,
2. pri zavarovalnicah znesek letnih kosmatih premij po odbitku storniranih poslov.
3. pri denarnih zavodih, hranilnicah in kreditnih zadrugah letni znesek obresti, razen onih, ki so oproščene družbenega davka. Nikakor pa ne sme biti minimalni davek manjši od 2‰ vložené glavnice, če ta ne presega 5 milijonov, 3‰ pri glavnici do 15 milijonov, 5‰ pri oni do 30 milijonov in 8‰ pri glavnici nad 30 milijonov.

Pri podjetjih, ki plačujejo posebni davčni dodatek na skupni kosmatni promet (točka II., čl. 86 zakona o neposrednih davkih) se minimalni davek izračuna po prejšnjih določbah ter se vzame v dvojnem obsegu.

Samoupravne doklade se smejo odmeriti le do 50% minimalnega davka.

Ta davčni dodatek plačujejo predvsem industrijska podjetja, ki prodajajo blago neposredno potrošnikom v svojih podružnicah, prodajalnicah itd., veleblagovnice ter velepodjetja, ki imajo poleg glavnega obrata še podružnice.

Z novimi določbami se torej velepodjetjem davek znatno zviša ter uvaža progresivno obdačenje.

Izpremenjene pa se tudi razne določbe taksnega zakona, od katerih je najvažnejša določba, da se v bodoče taksa za vloge na urade poveča od 5 na 10 din, vse priloge k vlogam se morajo taksirati s 4 (ne le s 2) din, taksa za odgovor ali pritožbo pa se poveča od 20 na 40 din.

(Druge določbe finančnega zakona objavimo prihodnjič.)

Konkurzi - poravnave

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju trgovca Konrada Strelca v Ljubljani. Poravnalni sodnik Josip Baričević, poravnalni upravnik odvetnik dr. Čampa. Narok za sklepjanje poravnave dne 29. aprila ob 10. Rok za oglasitev do 22. aprila.

Potrja se prisilna poravnava izven stečaja trgovke Ane Burja na Rečici pri Bledu.

Financiranje in kreditiranje industrije

Eno najbolj bolestin vprašanj, ki jih mora rešiti naša industrija, ki dela z domačim kapitalom, je financiranje in kreditiranje industrije. Ne da bi se spuščali v teoretično razpravljanje tega vprašanja, moramo vendarle naglasiti razliko med osnovnimi pogoji preskrbe industrije s potrebnimi sredstvi v teoriji v tujini ter pri naši domači industriji, ki mora delati v niti približno tako ugodnih pogojih kakor n. pr. industrija v državah zapadne in tudi srednje Evrope. Navzlic temu pa mora naša industrija s to industrijo konkurirati.

Najbolj ugodna oblika financiranja industrije je, da ta razpolaga z lastnimi sredstvi, bodisi da izvirajo od lastnika podjetja samega, bodisi iz nakopičenih rezerv podjetja, kakor n. pr. pri zavarovalnicah. Ta oblika financiranja za našo domačo industrijo sploh ne obstoji.

Poseben položaj zavzemajo v tem pogledu podjetja, ki se ne poslužujejo tako imenovanih blagovnih kreditov. Tu možnost plačila blaga v gotovini še znatno povečuje konkurenčno sposobnost podjetij proti podjetjem, ki zaradi kupovanja blaga na kredit ne dobivajo rabatov ali popustov in ki si tudi ne morejo svobodno izbirati niti blaga niti dobavitelja, ki pa morajo dostikrat sama dolgo čakati na plačilo svojih računov.

Zdrav način financiranja bi bil, da bi dobivala industrija cenene obratne in investicijske kredite. Zlasti zadnji so posebno važni, ker mora vsako podjetje zaradi ostre konkurenčne borbe gledati na to, da vedno upošteva vse najmodernejše tehnične pridobitve ter vedno pravočasno nabavi nove stroje ter da poceni svoje proizvodnje s povečanjem njenega obsega. Krediti, ki se nalagajo v investicije, morajo biti dolgoročni, ker se ne morejo v primeru potrebe vsak hip likvidirati. Fabrikne investicije se zato navadno plačujejo s kapitalom in rezervami oz. posojili na daljši rok, do čim se obratni kapital za nakup surovin in polfabrikatov ter za plačilo mezd plačuje v gotovino ali vrednostnimi papirji, ki se morejo hitro vnovčiti.

Ta način kreditiranja industrije pa je pri naših razmerah nemogoč. Pogoji, po katerih so se dajali naši industriji obratni in investicijski krediti, so postali sčasoma več ali manj identični, kar se pripisuje v greh zasebnim bankam. Vendar pa nobeden teh kritikov ni mogel povedati, na kateri boljši način bi se mogla naša industrija oskrbovati s krediti, niti kje bi mogle banke svoja likvidna sredstva bolje nalagati. Vsekakor je čudno, da so se mogle banke po nastopu gospodarske krize vzdržati v primeroma dobrem stanju, čeprav pritožbe proti načinu njih nastopanja proti industriji niso ponehvale ter da se je njih stanje nevarno poslabšalo šele potem, ko so njih kreditni odnosi s kmetijstvom zaradi kmetske zaszčite zašli v zagabo. Od tega časa je poleg zmanjšane zunanje trgovine edino industrijska proizvodnja kazala še znake prosperitete.

Zato je danes popolnoma odveč prepriati se o tem, kdo je imel od medsebojnih odnosov v času krize več škode: ali banke ali industrije. Gotovo je samo to, da je njih usoda v tem pogledu skupna in da morajo zato tudi vse vprašanje skupno reševati. Ker je domača industrija primeroma jemala več kreditov od domačih bank kot druga industrija, bi se moralo vse vprašanje reševati v tem smislu, da se kratkoročni dolgi naše industrije pri Narodni banki in zasebnih bankah izpremenijo v dolgoročne, da se krediti, ki so razde-

ljeni na več upnikov centralizirajo, da se zniža obrestna mera in uredi odplačevanje ter da se končno ustvari ustanova, ki bo za ureditev kreditnih odnosov v industriji uporabila tudi že dolgo zastavljene hipoteke in podobno. Zamrzlost kreditnih odnosov med industrijo in njenimi upniki je namreč privedla upnike v težaven položaj, ker niso mogli vnovčiti zamrzlih vrednosti ter je tudi ovirala delavnost domače industrije, ki je morala vse svoje dobičke uporabljati za odplačila ter se zato ni mogla racionalizirati, da bi s tem ohranila svojo konkurenčno sposobnost z drugimi podjetji.

Ti odnosi bi se morali zato reorganizirati v dvojnem oziru: Na eni strani treba določiti možnosti, da se kontokorentni in drugi krediti, ki so se zaradi sile razmer izpremenili v dolgoročne ter se uporabljali za investicije, tudi formalno izpremenijo v dolgoročne

ter da more industrija za obratne potrebe priti do kreditov na normalen način. Že leta zahtevamo zato, da se ustanovi ustanova, ki bi prevzela transakcije izpremembe kratkoročnih v dolgoročne kredite ter zagotovila v to potrebno osnovo. Naše težnje pa so se dosedaj razbile ob odporu oblasti, da bi se ustanovila takšna ustanova (n. pr. industrijska banka) ali da bi se dopustila ustanovitev takšne banke s tujim kapitalom ter z državnim jamstvom. Šele v zadnjem času se opaža popustljivost v tem pogledu. Zato moremo upati, da bo vlada naše želje tudi izvedla. Zlasti pa, da se bo izvedlo naslednje: pretvoritev kratkoročnih kreditov v dolgoročne, znižanje obrestne mere ter ureditev izplačevanja anuitet s pomočjo posebne v ta namen ustanovljene ustanove, ki naj uredi odnose med upnikom in industrialcem-dolžnikom.

Pogoji trgovine z Argentino

Poročilo poslanika dr. Izidorja Cankarja

Poslanik in pooblaščen minister dr. Izidor Cankar je na mnogovprašanja trgovcev in izvoznikov glede razmer na argentinskem trgu poslal ljubljanski zbornici naslednje poročilo:

Konjunktura za trgovino je sedaj v Argentini zelo ugodna. Več let je podjetnost zaradi gospodarske krize bila odnehala, malo se je gradilo in prodaja lesa je seveda bila šibka. Sedaj so zaradi visokih cen žita, ki je tu odlično obrodilo prav tedaj, ko ga severnoameriški in evropski trg več potrebuje, priteklo v deželo velike množine denarja in čakarero ima še vedno mnogo blaga na zalogi, ki ga bo prodal po izredno dobri ceni. Prognoza za bližnja bodoča leta je najboljša, graditi se je začelo vsepovsod, nameravana so zelo velika podjetja in tudi čakarero bo svoj denar investiral v zgradbe. Tu sodijo, da bo ta ugodna konjunktura trajala nekaj let.

Kar se tu prodaja jugoslovanskega lesa, ga dobavljata Našička in Šipad. Našička ima v Buenos Airesu svojo pisarno in uradništvo ter dela zelo dobre kupčije, tudi Šipad ima tu svojega zastopnika in izkazuje še več prometa nego Našička. Edina resna ovira delu teh dveh firm so devizni predpisi, ki so nam neugodni, dokler ne sklenemo trgovinske pogodbe z Argentino.

Kar se tiče

pogojev prodaje lesa,

velja na tukajšnjem trgu zanj naslednje:

1. Les mora biti rezan v angleških merah, v colih, ki jih carina nato preračunava v centimetre.
2. Les mora biti rezan paralelno, ne konično, in mora biti obžagan, tako da so mere natančne do skrajne možnosti.
3. Kar se tiče sortiranja, mora biti prva vrsta, rabljena za pohištvo in ladijska tla, takorekoč brez grč, druga vrsta sme imeti 4 do 5 majhnih grč, tretja vrsta (stavbeni les) more biti grčast. Od celotnega konsuma se zahteva 20 od sto prve, 20 od sto druge in ostalo tretje vrste.
4. Blago se ne kupuje nikdar fob Sušak, marveč izključno cif Buenos Aires; stalnih cen seveda ni mogoče navesti.
5. Način plačevanja proti bančni garanciji.
6. Jugoslavija bi mogla mesečno plasirati na tukajšnjem trgu najmanj 10.000 kub. metrov svojega lesa. Danes eksportira mnogo manj, ker je naš les postal pre-

drag in mu uspešno konkurira brazilski, ki je slabši, a cenejši.

7. Naročila so redoma dolgoročna, navadno na štiri mesece, včas do enega leta.

Po poročilih, ki jih imam, so glavni razlogi, da tudi slovenski les ne prihaja zadostno na tukajšnji trg, naslednji: 1. Slovenski eksporterji lesa bi morali imeti tukaj svojega zastopnika. 2. Slovenski producenti lesa ne režejo blaga po tukaj običajnih merah. 3. Slovenska lesna podjetja so po večini prešibka v produkcijskem in finančnem oziru, da bi mogla uspešno konkurirati na velikem trgu. Zato bi bila potrebna eksportna lesna zadruga ali podobna organizacija, ki bi naročila razdelila na več žag. 4. Kvaliteta slovenskega lesa je po večini nedostopna. Od mehkega lesa se tu išče zlasti jelka, ne smreka, eksport bukve je nemogoč, ker glede nje Argentina favorizira Severno Ameriko. Blago mora biti lepo belo, snažno in kar bi morali slovenski eksporterji zlasti pomniti, zelo suho. 5. Roka glede dobave se je treba držati čim bolj natančno.

Trenutek je, da ponovim, zelo ugoden in bi slovenska trgovina velike prilike ne smela zanemariti. Po mojem mišljenju bi kazalo, da bi poslala semkaj umnega človeka, ki naj trg doobra pregleda in oceni ne le za prodajo lesa, marveč tudi za prodajo drugih jugoslovanskih izdelkov, ki jih tukajšnji trg potrebuje, kakor gob, žganja, ročnih del itd.

OUZD v februarju

Število zavarovancev pri OUZD v Ljubljani se je v februarju povišalo za 5.510 na 82.061, in sicer je naraslo moških za 3.989 na 49.314, ženskih pa za 1.521 na 32 tisoč 747.

Naraslo je zopet število bolni-mezda se je povišala za 0'16 na 2.707, odstotno pa za 0'28 na 3'37 odstotka.

Povprečna dnevna zavarovana mezda se je povišala za 0'26 na 2'34 din, sicer tako pri moških kot pri ženskah za 0'11 din.

Celotna dnevna zavarovana mezda pa se je povečala za 135.968 dinarjev.

Vse to pa v primeri s februarjem 1936.

Letni diferencial zaposlenosti je začel padati, kakor kažejo te številke:

december 1936	+ 8.386
januar 1937	+ 6.856
februar 1937	+ 5.510

Politične vesti

V nedeljo so bile na Bolgarskem občinske volitve v okrožjih Stara Zagora in Plevna. Pri občinskih volitvah stare stranke ne smejo nastopiti in so zato te proglasile volilno abstinenco. Njih poziv pa ni imel učinka ter se je nedeljskih volitev udeležilo okoli 85% volilcev, kar pomeni velik uspeh sedanjega bolgarske vlade.

Na seji velikega fašističnega sveta je bilo baže sklenjeno, da pošlje Italija generalu Francu na pomoč še tri armadne zборе, od katerih bo imel vsak po štiri divizije, ki bodo opremljene z vsem potrebnim vojnim materialom. Po trditvah nekih francoskih listov bodo te divizije uporabljale proti republikancem tudi strupene pline, s katerimi je zmaga Italija v Etiopiji. Istočasno se poroča, da se v Italiji moškimi, ki so vojaški zavezanci, ne izdajajo več potni listi, da je bilo veliko število oficirjev premeščenih in da delajo v vseh italijanskih tvornicah orožja v pospešenem tempu, da bi mogli Italijani poslati svoje čete in orožje v Španijo še pred začetkom funkcioniranja mednarodne kontrole. Če pa bo ta sploh začela delovati, je drugo vprašanje, ker sabotirajo delo odbora za nemešavanje v španske zadeve zastopniki Nemčije, Italije in Portugalske.

Nemška vlada je zaradi oboroževanja Francije, Anglije in Italije sklicala posebno sejo, ki je bila posvečena samo vprašanju oboroževanja. Seji je predsedoval Hitler.

Nemčija namerava v kratkem postaviti še četrto motorizirano divizijo, ki bo imela tudi težke topove.

Zaradi oboroževanja bo morala angleška industrija ustaviti mnoga gradbena dela, zlasti zidanje stanovanjskih hiš, kakor je izjavil angleški minister za oboroževanje sir Inskip.

Anglija je sporočila belgijski vladi, da je pripravljena tudi sama prevzeti jamstvo za nedotakljivost Belgije, zahteva pa, da Belgija v tem primeru vojaško sodeluje z Anglijo.

Egiptska vlada je pooblastila ministrskega predsednika, da poviša kredit za nabavo vojnega materiala in letal za 1,1 milijona funtov.

Japonski proračun znaša 2,81 milijarde jen. Polovica proračuna je določena za vojsko. Spodnja zbornica je kljub temu novi proračun že sprejela.

Francoske čete so začele novo ofenzivo na štirih mestih. Frankisti trde, da je njih ofenziva uspešna ter da so dosegli zlasti pomembne uspehe na fronti pri Guadarami. Nasprotno pa trde republikanci, da ni imela ofenziva frankistov dosedaj nobenega uspeha in da so bile čete nacionalistov odbite.

Frankisti poročajo, da je njih ofenziva uspešna in da so na več krajih prebili vladno fronto in mestoma prodrli celo 20 km daleč. Vladna poročila pa trde, da je bila ofenziva frankistov brezuspešna.

Mussolini je odpotoval v Libijo, kjer mu pripravljajo kraljevski sprejem. Posebno se trudi italijanske kolonialne oblasti, da prikazujejo Mussolinija kot zaščitnika Arabcev.

Mednarodna kontrola v španskih vodah se uvede 13. marca. Tako vsaj je bilo oficijalno sklenjeno.

V Berlinu zanikajo, da bi bilo nemško poslanstvo v Budapešti kakor koli zapleteno v desničarski zaroto madžarskih narodnih socialistov. Poslanik v Mackensen da je na dopustu že od 1. marca in da zato tudi ni pobegnil. Poslaniške posle vodi še nadalje dr. Werkmeister.

Drž. podtajnik Cranborne je v angleškem parlamentu izjavil v odgovoru na neko interpelacijo, da je dobilo angleško zunanje ministrstvo uradno poročilo, da je prišlo po atentatu na Grazianija v Adis Abebi do velikih nemirov, ki so jih pa Italijani zatrli. Pri tem je padlo zelo veliko človeških žrtev. Na vprašanje interpellanta, če je res, da so se pri tem zgodila velika zverinstva nad Etiopijo, ki se morejo primerjati le s svojimi časnimi zverinstvi v Kongu, je odgovoril Cranborne, da prejeta poročila te vesti žal deloma potrjujejo.

Združene države Sev. Amerike so odpoklicale svojega poslanika in konzula iz Etiopije, ker nima za nje Etiopija po italijanski okupaciji več pomena. Ameriški uradni krogi zato izjavljajo, da odpoklic ameriških zastopnikov ne pomeni priznanja italijanske okupacije Etiopije.

Ameriški drž. tajnik Hull se je zaradi protihitlerjanskega govora njulorškega župana La Gardie v Berlinu oficijalno opravičil.

Angleška delavska stranka je pri volitvah v svet londonske grofije zmaga.

Naši gozdovi in rudniki

Ekspoze ministra Giure Jankovića

† Monsinjur Tomo Zupan

Na svojem gradiču je v ponedeljek ob pol štirih zjutraj izdihnil svojo veliko dušo monsijor Tomo Zupan, eden najčistejših slovenskih značajev in eden najlepše menitejših Slovencev. Rojen leta 1839 v brezniški fari na Gorenjskem, ki nam je dala tako mnogo najodličnejših mož, med njimi našega nesmrtnega Prešerna, se je po dovršitvi ljubljanske gimnazije posvetil duhovniški službi ter napravil kasneje tudi izpit iz slavistike. Nato je poučeval najprej v Kranju, kasneje v Ljubljani na gimnaziji verouk in slovenščino, bil dolgo vrsto let prefekt v Alojzijevešču, imenovan od papeža za tajnega komornika z naslovom monsignora ter apostolskega protonotarja ter stopil l. 1904 v svoj velezasluženi pokoj.

Neizbrisne zasluge za naš narod pa si je pridobil kot soustanovitelj in dolgoletni predsednik Ciril Metodove družbe, ki je za časa njegovega predsedništva zgradila veliko šolo v Velikovecu, Trstu in drugih krajih in hotela zgraditi enako trdnjavo tudi v Studencih, kar pa je nemški občinski svet Maribora s flagrantno kršitvijo zakona preprečil.

Tomo Zupan je poleg tega uspešno delal tudi na literarnem polju ter si zlasti pridobil velikih zaslug kot zbiralec gradiva o Prešernu, čigar sorodnik je bil. Bil je tudi sotrudnik mnogih listov ter urednik »Zgodnje Danice«.

Kot profesor na gimnaziji in kot prefekt na učiteljski je vodil slovensko mladino kot pravi oče in jo utrljal v narodnem prepričanju. Predvsem pa je opominjal mladino na eno, da je za življenje pripravljeno samo tisti, ki je visoko naobražen, ki pa vzbuja spoštovanje tudi s svojo značajnostjo. Če je nekoč slovenska inteligenca bila ne le ekvivalentna vsaki drugi, temveč jo tudi prekašala, je bilo to v veliki meri zasloga pokojnega prelata Toma Zupana. Bil je človek finih manir, kakor njegov vzor škof Pogačar, mož velike naobrazbe in izredno plemenit značaj, ki je vedno zavzemal v slovenskem javnem življenju posebno mesto.

V trajni in globoki hvaležnosti bo ohranil slovenski narod spomin na monsijora Toma Zupana. Večna slava njegovemu spominu!

barva, plesira in kemijono snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Skupni izdatki ministrstva za gozdove in rudnike so proračunani na 291,5, to je za 25,4 milijona din više ko v tekočem proračunu. Dohodki pa so predvideni na 445,06 milijona din, t. j. za 84,6 milijona više ko v proračunu za l. 1936/37.

Skupna letna proizvodnja lesa se v naši državi ceni na 16.500.000 kub. metrov, in sicer 6.750.000 stavbenega lesa in 9.750.000 kub. metrov drv. Za predelavo lesa služi 3.238 žag, ki imajo 68.670 konjskih sil.

Za vrhovno gozdno nadzorstvo je predvidena vsota 17,4 milijona din, za 3,5 milijona več ko letos. To povišanje je potrebno zaradi večjih izdatkov za ureditev hudo-urnikov.

Mnogo se dela za pogozdovanje ter je v ta namen določen kredit 1 milijona din. Da bi pogozdovanje čim bolj napredovalo, je izdal minister naslednje ukrepe: 1. Pogozdujejo naj se ona zemljišča, ki jih bodo določili v ta namen posebej postavljeni odbori. 2. Čim bolj naj se uporablja naravni način pogozdovanja, da se bo gozdno seme sejalo, ne pa sadile sadike. 3. Strogo se mora gledati na to, da se bodo izbirale za pogozdovanje samo najbolj pripravne vrste dreves. Za uspešnost pogozdovanja odgovarjajo osebno gozdarski nameščenci.

V težki krizi pa so imovinske občine, ki imajo skupno 67 milijonov din dolga. V ministrstvu se izdeluje uredba, s katero se naj pomaga tem imovinskim občinam. Skupno posedujejo te občine 459.690 ha.

Po čl. 37. uredbe o organizaciji ministrstva za gozdove in rudnike se mora izvesti pogozdovanje v 10 letih. V ta namen je tudi izdelana desetletka za vse gozdarske direkcije.

Od postranskih dohodkov pri gozdnem gospodarstvu je treba omeniti tudi dohodke v pašnikih in na planinah državnih gozdov. Vseh teh državnih pašnikov je okoli 200.000 ha. Vsako leto se pušča na malo pašo okoli 600.000 ovč, na planine in pašnike v državnih gozdovih pa okoli 700.000 drobnice ter velike živine. Pri- stojbina za pašo je zelo znižana, da se s tem pomaga kmetiskemu prebivalstvu, zlasti v planinah. Vendar pa znašajo dohodki od pašnikov 2,3, od pašnikov in planin v drž. gozdovih pa 5 milijonov din.

Od državnih gozdnih podjetij omenja minister gozdno podjetje v Dobrinju-Drvarju (Šipad). Podjetje je organizirano na delniški podlagi, lastnik vseh delnic pa je država. Šipad ima tri žage z 29 jarmeniki. Letna proizvodnja tega drž. podjetja znaša okoli 400.000 kub. metrov mehkega lesa in okoli

100.000 bukovine. Večino svojih proizvodov izvozi podjetje v tuji- no. Lani je država po Šipadu kupila tudi tovarno celuloze v Drvarju, ki je zopet začela obratovati dne 14. januarja 1937.

Rudarstvo

je po velikosti in vrednosti svoje proizvodnje danes ena najbolj važnih gospodarskih panog v naši državi. V proizvodnji bakrene rude, če se upošteva samo vsebina bakra, je Jugoslavija danes prva država v Evropi, v svetovni proizvodnji bakra pa zavzema 7. mesto. Skupna vrednost rudarske proizvodnje je dosegla v l. 1936 okoli 1.014 milijonov din, vrednost to- pilniške proizvodnje pa še okoli 400 milijonov din, da je skupno s postranskimi proizvodi dosegla vsa vrednost vse naše rudarske proizvodnje približno 1.426 milijonov din.

Zaradi oboroževanja je silno naraslo povpraševanje po kovinah ter se je zato tudi cena kovin dvignila. More pa se računati še nadalje z dvigom cen, ker so se po podatkih Zveze narodov v letu 1936 zmanjšale zaloge bakra za 41%, svinca za 22%, cinka pa za 31%. Omenjam samo te tri kovine, ker so te za nas najvažnejše.

Naša proizvodnja je v stalnem dvigu. Proizvodnja bakrene rude je znašala l. 1929 330.000 ton, leta 1934 pa 660.000 ter je na tej višini tudi ostala. Surovega bakra smo pridobili l. 1929 20.000 ton, l. 1934 40.000 ton. Svinčene koncentrate l. 1929 16.000 ton, l. 1934 82.000 ton, cinkovega koncentrata pa l. 1929 1000 ton, danes pa 95.000 ton.

Posebne važnosti je pogodba, ki je bila sklenjena s francosko družbo borskih rudnikov. Po tej pogodbi se je družba zavezala, da bo zgradila posebno tvornico za elektrolitično pridobivanje čistega bakra, katerega bo letno pridobila 20.000 ton. Polovica proizvodnje bakrene rude bo predelana doma ter bodo s tem krite tako potrebe naše industrije ko tudi vojne obrambe. Ker ima vsaka to- na bakra okoli 50 g zlata, bo do- segla naša letna proizvodnja zlata nad 2000 kg zlata v vrednosti nad 100 milijonov din. Na podoben način namerava vlada rešiti tudi vprašanje pridobivanja svinca in cinka v rudnikih družbe Trepča. Še letos se zgradi tudi topilnica antimona v Zajači pri Loznici, in gradi se tudi še topilnica za alu- minij. Tako se osamosvojitev v ru- darstvu lepo izpopolnjuje.

Občni zbor Narodne banke

V nedeljo je bil občni zbor delničarjev Narodne banke. Občni zbor je bil primeroma slabo obiškan ter je bilo navzočih samo 83 delničarjev.

Po otvoritvi občnega zbora po guvernerju dr. Radosavljeviću je prečital del poročila upravnega odbora gen. direktor dr. Protić, ki se je v svojem govoru spominjal uspešnih delov in funkcionarjev Narodne banke, med drugimi tudi bivšega guvernerja Vajferta ter članov eskontnih odborov Alojzija Lilega v Ljubljani ter Janka Tavčarja v Mariboru.

Debat o poročilu uprave je otvoril Velizar Janković, ki je uvo- dno poudarjal, da zbuja občni zbori emisijske banke povsod po svetu največje zanimanje javnosti in da bi morali tem večjo vzbujati pri nas, ker še vedno nimamo go- spodarskega sveta. Nato je govo- ril o gospodarskem položaju ter o delu Narodne banke, kateri je izrekel svoje priznanje.

Drugi govornik je bil Arsa Stamenković, ki je zlasti poudarjal, da mora biti Narodna banka za- vod, ki je za vso državo in da mo- rajo biti zato v njej Slovenci in Hrvati bolj zastopani.

Gen. direktor Poštne hranilnice dr. Nedeljković je nato imel velik govor o dolžnostih Narodne banke do kreditnega združenstva. O nje-

govem govoru bomo še poročali. Nadalje je govoril podpredsednik beograjske zbornice Voja Petković, ki je zlasti opozarjal na po- trebo, da Narodna banka bolj po- maga izvoznikom s krediti ter da v ta namen olajša svoje pogoje za posojila.

Končno je povzel besedo guver- ner dr. Radosavljević. Med dru- gim je dejal:

Akcija vlade za oživiljenje go- spodarstva je imela lepe uspehe. Vprašanje kmetijskih dolgov je do- bilo svojo končno rešitev. Dvig državnega kredita se vidi v dvigu tečajev drž. papirjev in v tem, da ima državna blagajna vedno več sredstev, ki so bila prej izven go- spodarnega prometa. Javna dela so se nadaljevala. Tudi Narodna ban- ka je ta dela podpirala z odkupom dela blagajniških bonov. Nikakor nečemo voditi politike gospodar- ske osamljenosti in zato pozdrav- ljamo udeležbo tujega kapitala, če se ta omejuje le na dvig naše pro- duktivne delavnosti, zlasti še, ko nimamo mi v to potrebnih lastnih sredstev.

Narodna banka je še nadalje prepričana, da je ohranitev stabil- nosti dinarja v interesu našega narodnega gospodarstva.

Vse slabe posledice denarne krize še niso premagane in zlasti manjši denarni zavodi na deželi

so od krize težko prizadeti. Na- rodna banka bo podpirala zavode, ki so se izkazali v svojem jedru kot zdravi.

Narodna banka bo podpirala tudi akcijo za zgraditev silosov ter sploh delala za napredek kmetij- stva. Koncem svojega govora je naglasil dr. Radosavljević, da gle- da z optimizmom v bodočnost. — Nato so bile volitve, o katerih pa smo že poročali.

Denarstvo

Državna hipotekarna banka v letu 1936.

V »Službenih novinah« je bil objavljen računski zaključek Drž. hip. banke za leto 1936. Iz za- ključka posnemamo (vse številke v milijonih din):

Aktiva:	1935	1936
gotovina	509,5	477,2
hipotek. posojila	2144,1	2071,0
komunalna posojila	648,1	948,1
druga posojila	388,0	399,4
tekoči računi	813,9	886,4
vrednostni papirji	381,8	480,5
nepremičnine	206,5	217,4
Pasiva:	1935	1936
fondi	1419,8	1640,7
glavnice jav. ust.	392,4	394,5
vloge	1419,0	1659,4
tekoči računi	617,2	491,0
posojila v tujini	941,6	880,5
lastna sredstva	226,0	281,4
bilančna vsota	5211,6	5604,6

Donos obresti se je povečal od 305,4 na 315,5 milijona din, čisti dobiček pa se je povečal od 40,16 na 42,37 milijona din. V konjunk- turnem letu 1931 je znašal čisti dobiček 51,4 milijona din. Hranil- nih vlog je imela Drž. hip. banka l. 1936 v Sloveniji 39,9 milijona din, za 4,5 milijona več ko v letu 1935.

Odlog plačil je dovoljen

Ljudski hranilnici in posojilnici v Škofji Loki za dobo 6 let za dol- gove, nastale pred 22. majem 1936. Obrestna mera za stare vloge po 2 %.

Izvršilni odbor Narodne banke se je konstituiral takole: predse- dnik guverner dr. Radosavljević, člani pa oba podguvernerja ter člana upravnega odbora Jovan Marković in Aleksander Jovanović-Resavec. V eksekutivi banke ni torej nobenega Slovenca.

Vsa pripravljala dela za zgra- ditev kovnice Narodne banke v Beogradu so končana. Vse izdatke za orodje kovnice bo plačala država.

Vse hranilne vloge v Češkoslo- vaški so znašale koncem leta 1936 46,37 milijarde Kč, dočim so zna- šale pred enim letom 46,87 milijar- de. Navidezno so se torej vloge znižale, toda v resnici se niso. Pri letu 1936 namreč niso vštete ka- pitalizirane obresti, dočim so pri l. 1935 vštete. Zato so dejansko vloge v l. 1936 narasle.

Dočim znaša vrednost nemške registrske marke v Parizu 56—57,5 odstotka, znaša v Londonu le 47,5 do 49,5 odst.

Svetovna proizvodnja zlata je v letu 1936 narasla za 4 na 35 mili- jonov unč.

Prof. Degen Friderik

Reklamno pravo

(Konec.)

Kartelna uredba

Imamo prav za prav dve kar- telni uredbi, ena je iz avgusta 1934, druga pa iz decembra leta 1935. Druga vsebuje neka dopol- nila in tudi dopušča kartele; kajti po prvi uredbi so bili karteli na- čelno prepovedani.

§ 2. se glasi: »Kot karteli se sma- trajo pogodbe, dogovori in spo- razumi, s katerimi se omejuje in izključuje pravica svobodne kon- kurence v proizvodnji, prodaji ali nabavi blaga v prometu, v kreditu ali zavarovanju, v določevanju po- slovnihih pogojev ali določevanju cen in tarif.« Po tem členu vidi- mo, da so karteli dogovori (zdru- žebe), ki imajo namen omejiti kon-

kurenco in tako seveda tudi re- klamo. Narodnogospodarska defi- nicija za kartele pa je naslednja: Karteli so gospodarske koncen- tracije, ki imajo namen omejiti konkurenco, zmanjšati rizike ter povečati rentabilnost.

§ tretji pravi, da imajo pravno veljavnost samo pisмено sestavlje- ne in registrirane kartene pogode- be, sporazumi in dogovori. Obsto- janje kartelov je tedaj vezano na pismeni ugovor in registracijo v kartelni register, ki se nahaja pri ministrstvu za trgovino in indu- strijo. Kartelni register je javen.

§ 7.: »Če se glede uporabe po- sameznih določil odobrenega kar- tela predvidevajo med pogodbeni- mi strankami skupne odredbe ali sklepi zlasti glede cen, prodajnih pogojev in tarif ali o prepovedi ali izključevanju kupca ali potroš- nje, sploh z učinkom poseganja v pravice tretje osebe, se morejo ta-

ke odredbe skleniti le, če se vpi- šejo v zapisnik. V zapisnik se vpi- še njih vsebina, zapisnik pa mo- rajo podpisati pogodbene stranke, oziroma kartelna organizacija, če je za opravljanje poslov ustanov- ljena kartelna organizacija. Zapis- niki se morajo hraniti po zapo- rednih številkah vezani deset let. Ako pa se sklepe odredbe ali sklepi ne vpišejo v zapisnik in ne dostavi v določenem roku mini- strstvu za trgovino in industrijo, nimajo pravne veljavnosti.

Ministrstvo za trgovino in indu- strijo preišče nato vsebino ske- njenih odredb in odlokov in ako ugotovi, da so ti neupravičeni, oziraje se na stroške proizvodnje in običajni meščanski, odnosno trgovski dobiček, ali nasprotni in- teresom narodnega gospodarstva, narodnemu blagostanju ali drugim javnim interesom, lahko prepove izvrševanje in uporabljanje teh

odredb in odlokov.« Od stavka ... ako pa se sklenejo odredbe ... je dopolnilo druge odredbe. Ta člen je zelo važen in kakor vidi- mo urejuje kartele iz konkurenčno reklamnega vidika! Omenim naj še, da so dolžne kartelne organiza- cije pošiljati ministrstvu za trgo- vino in industrijo zapisnike svojih sej, odnosno kopije istih, po členu 12 prve uredbe lahko prisostvuje tem sejам poseben komisar mi- nistrstva za trgovino in industrijo. Tretja točka osmega paragrafa je važna, ker ima neko sličnost s § 376. K. Z. Smisel je ta: če opa- zijo državna in javna samouprava telesa pri javni dražbi kak do- govor med licitanti in pa celo, da govor ni pisмено sestavljen in zapisan v kartelni register, mora- jo takoj obvestiti ministrstvo za trgovino in industrijo oziroma bansko upravo!

Namen: hoče se preprečiti pre-

velika enotnost licitantov pri jav- nih dražbah!

Končno naj še omenim nekatere druge zakone in uredbе, ki mestoma urejujejo pridobivanje vobče. To so zakon o uradnikih iz 1931. leta (§ 69., 72. in 74.), za- kon o notranji upravi iz 1929, za- kon o nadzoru življenjskih potrebščin in pa še mogoče pravil- nik o oglaševanju zdravil iz 1932. leta, po katerem se sme delati re- klama po časopisju, in to samo za ona zdravila, ki so registrirana v naši državi pri ministrstvu za so- cialno politiko.

To so torej zakoni, iz norm ka- terih bi se dalo ustvariti enotno reklamno pravo. To bi moralo biti urejeno iz gospodarsko-trgovskega vidika! V dobi velikega razvoja reklame lahko to pričakujemo!

Zopet svobodna trgovina z zlatom v Franciji

Napoved, da bo francoska vlada znižala vrednost franka na najnižjo mero, ki je po zakonu še dopustna, da je en frank = 43 mg zlata (ali en funt = 112 frankov), se ni uresničila. Na seji vlade je bilo nasprotno sklenjeno, da ostane v veljavi dogovor z dne 25. septembra 1936 o valutno-političnem sodelovanju Francije, Vel. Britanije in U. S. A. Devizne kontrole zato ne bo. Francosko banko bo vlada pozvala, da od 8. marca dalje dovoljuje prost uvoz zlata in da je trgovina z zlatom svobodna. Banka bo kupovala zlato po dnevnem tečaju in ne da bi moral prodajalec navajati svoje ime in druge osebne podatke. Dobiček od devalvacije franka torej lastniku zlata ostane.

Na isti seji vlade se je razpravljalo tudi o finančnem položaju Francije. Ugotovilo se je, da davčni dohodki naraščajo in da bodo zaradi zmanjšanja brezposelnosti padli državni izdatki v l. 1937. za 6 milijard frankov.

Vprašanje surovin pred Zvezo narodov

V ponedeljek se je sestala študijska komisija Zveze narodov za rešitev vprašanja razdelitve surovin. Gospodarski oddelek Zveze narodov je predložil komisiji naslednje predloge: 1. Odpravijo naj se vse umetne ovire trgovinskega prometa. 2. V vseh kolonijah naj se uvede politika odprtih vrat, kakor je v veljavi v Maroku in Nizozemski Indiji. 3. Vse kolonije naj se izpremenijo v mandatne dežele, ki naj jih ev. upravlja poseben odbor Zveze narodov. 4. Uvede naj se kontrola surovin in njih pravična razdelitev. 5. Surovine naj se razdele na podlagi blagovnih dobav posameznih držav. 6. Sklenejo naj se dogovori o surovinah po vzoru mednarodnih kartelov (kartela cinka in kave). 7. Koncesije za pridobivanje surovin naj se podelijo mednarodnim družbam pod kontrolo Zveze narodov.

Nemčija in Italija na konferenci ne bosta imele zastopnikov.

Število uradništva stalno raste

Po podatkih finančnega ministrstva je bilo stanje uradništva v zadnjih dveh letih naslednje:

	1936/37	1935/36
drž. uradniki	212.634	208.277
drž. uradniki pri banovinah	47.278	44.446
drž. upokojenci	65.631	64.236
skupno	325.543	316.959
banovinski:		
uradniki	12.787	12.359
upokojenci	782	719
	13.569	13.078
invalidi (osebni in druž. člani)	69.827	70.142

KLISEJE

vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše klisarna

ST. DEU LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Povpraševanja italijanskih tvrdk

342 — Genova: veliko podjetje za proizvodnjo masla za obutev išče v stroki uvedenega zastopnika, 345 — Brescia: išče se bosanska smrekovina, 349 — Milan: zastopstvo za les, 357 — Milan: zastopstvo za slano, 360 — Milan: išče zastopnike za plasiranje aparatov za svetlobna oznanila, 361 — Milan: iščejo se zastopniki za plasiranje aparatov na plin in lesni plin za ogrevanje kopalnic, 363 — Milan: tovarna strojev za nabiranje (sortiranje) išče zastopnika, uvedenega v trgovini s pisarniškim materialom, 364 — Turin: tkanine iz volne ali iz mešane volne z umetno svilo in konopljo, 367 — Bologna: išče se koruzna moka,

370 — Milan: predivo iz naravnih svile, 373 — Milan: išče se zastopnik za avtomatične pile za tvornice železniškega in tramvajskega materiala, 374 — Milan: išče se zveza s tvrdkami tehnično-strojne stroke za državne nabave, 379 — Milan: iščejo se surove in strojene kože, 381 — Milan: iščejo se jajca za industrijsko uporabo, 382 — Milan: nudi se moka iz banan, 383 — Milan: ponuja se radijski material. Interesenti naj se obrnejo z navedbo uvodne številke na upravo revije »Italo-Jug«, Milan, Cas. Post. 1514, kjer dobe naslov in ime tvrdke, na katero naj se potem naravnost obrnejo.

Dobave - licitacije Zunanja trgovina

Prometni oddelek direktorije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 12. marca ponudbe za dobavo 690 steklenih nalučnikov in do dne 13. marca za popravilo divanov, stolov in nosil za bolnike ter popravilo žimnic in podglavnikov. Direkcija državnega rudnika v Kakmju sprejema do 18. marca ponudbe za dobavo raznega vodovodnega materiala, opeke ter jermenov za šivalne stroje; do dne 25. marca za dobavo jamskih telefonov, električnega motorja ter krogljnih ležajev. Komanda podvodnega orožja Kumbor sprejema do 15. marca ponudbe za dobavo telefonskega kablo i. dr. Direkcija drž. premoženstva v Kakmju sprejema do dne 18. marca ponudbe za dobavo pisalnega stroja.

LICITACIJE:

Dne 13. marca bo v inženirskem oddelku štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo 640 kg bencina in 27. marca za dobavo 119.350 kg portland-cementa. Dne 15. marca bo v intendanturi štaba Drinske divizijske oblasti v Valjevu licitacija za dobavo večje množine drv. Dne 20. marca bo v intendanturi štaba Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluki licitacija za dobavo večje množine premoga. Dne 31. marca bo pri kr. banski upravi vrbaske banovine v Banjaluki licitacija za napravo mostu preko reke Vrbas v vasi Klačinci. Dne 16. marca bo pri Upravi vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu odfetna licitacija za dobavo svinčenega traku; dne 22. marca za dobavo jekla, ribjega in mineralnega olja, loja ter cerezina. Dne 18. marca bo v gradbenem oddelku direktorije drž. železnice v Ljubljani odfetna licitacija za zgradbo ene trnadstropne stanovanjske hiše. Dne 20. marca bo v štahu granične trupe v Skoplju licitacija za nabavo aparatov za kontrolo telefonskih linij. Dne 20. marca bo pri Upravi vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu odfetna licitacija za dobavo razne dinamov-žice in pločevine. Dne 22. marca bo pri štahu granične čete v Skoplju odfetna licitacija za dobavo raznega električnega materiala. Dne 23. marca bo pri Dravski stalni vojni bolnici v Ljubljani licitacija za dobavljanje mesa, sladkega in kislega mleka ter jogurta za dnevne potrebe vojne bolnice. Dne 23. marca bo v skladišču 1. oddelka Vojno-tehničnega zavoda v Sarajevu licitacija za dobavo 8.000 kg konstrukcijskega jekla ter 70.000 kg koksa.

PRODAJE

Uprava vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu prodaja na licitaciji dne 17. marca razne motorje; dne 19. marca pa razne odpadke gume. Primorski žandarmerijski polk v Splitu prodaja dne 22. marca razne odpadke volne, bombaževine, gume, železa itd. Direkcija drž. rudarskih podjetij v Sarajevu prodaja večjo množino železnih in pločevinastih posod od olja. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Narodna banka objavlja, da bo v bodoče dovoljevala delne kompenzacije s Španijo. Uvoženo špansko blago se more plačati v celoti z nakupom klirinških pezet ali pa 50 % v klirinških pezetih, 50 % pa z novim izvozom blaga v Španijo. Francosko - nemška gospodarska pogajanja, ki so bila v Parizu pretrgana, so se sedaj začela nadaljevati v Berlinu.

Svetovna trgovina se je povečala v 4. tromesečju 1936 v primeri z istim tromesečjem l. 1935. po vrednosti za 6, po količini pa za 2%. Zunanja trgovina evropskih držav pa se je popravila le za 2%, dočim cezmorskih za 11%. To je posledica španske državljanske vojne.

Po novi francosko-čehoslovski trgovinski pogodbi so povečani čl. kontingenti za 70 milijonov Kč. Kljub temu pa bo Čehoslovaka še nadalje pasivna proti Španiji. Čehoslovsko-turška družba za izvoz je bila ustanovljena v Ankari z osnovnim kapitalom 100.000 turških lir. 51% delnic je v rokah turške Kmetijske banke. Močnejše pa je pri družbi angažirana tudi neka čehoslovška družba.

Uvedbo 30urnega delavnika zahteva ameriški sindikat v industriji lignita, poleg tega pa še povišanje mezd. National Steel Corporation, osrednja organizacija ameriške kovinske industrije je priznala strokovno organizacijo v jekleni industriji zaposlenih delavcev. V Ameriki označujejo to kot največji dogodek v zgodovini odnošajev med delavci in delodajalci.

Doma in po svetu

Senat je imel v ponedeljek svojo prvo sejo. Sprejeto je bilo poročilo verifikacijskega odbora, da pride v senat namesto umrlega senatorja Stankovića Milan Djurić, trgovec iz Beograda. Senator dr. Angjeličević je vložil nujno interpelacijo zaradi razmer na Hrvaškem. Predsednik senata pa je odklonil nujnost interpelacije. Senat bo začel najprej z razpravo trgovinskega zakona.

Tudi poslanec Gjoka Petković, ki je bil izvoljen na listi dr. Mačka, je ustavil abstinenco ter prišel v skupščino.

Posl. dr. Janković je trdil v skupščini, da je poslal k njemu po 5-majniških volitvah dr. Maček barona Turkovića, da bi se našla možnost za skupno delovanje srbskih in hrvaških strank.

Novi beograjski nadškof doktor Ujčić je bil posvečen za škofa na posebno slovesen način v nedeljo v Zagrebu.

Milan Pribičević, polkovnik v p. in poslanec ter brat Svetozarja Pribičevića je nenadoma umrl v Montreuxu ob Ženevskem jezeru.

Fran Gorazd, mestni učitelj v pokoju je umrl v Ljubljani. Pokojnik je bil eden tistih starih slovenskih učiteljev, ki so se čisto posvetili svojemu učiteljskemu poklicu in katerih zasluga je, da je naš narod dosegel tako visok kulturni razvoj. Fran Gorazd, ki se je prvotno pisal Gartner, je ustanovil leta 1909, prvi slovenski trgovski tečaj in v kratkem dosegel, da je zavod zaslovel po vsej Sloveniji. Tudi prvi alfabetični tečaj je organiziral pokojnik. — Skoraj

istočasno sta umrla še dva druga zaslužna slovenska solnika Janez Levce v Ljubljani in Fran Zeman v Cerkljah pri Kranju. — Bodi vsem trem ohranjen časten spomin!

V okviru praškega spomladanskega velesoja sta bili v ponedeljek slovesno odprti tudi vzorčni razstavi Jugoslavije in Romunije. Slovesnosti so se udeležili poleg poslaničkov Jugoslavije in Romunije tudi razni zastopniki industrije in trgovine iz držav Male antante.

Ministrstvo za socialno politiko sporoča, da so vse vesti o zbiranju naših delavcev za Perzijo netočne. Gre samo za 100 kvalificiranih delavcev, ki jih je najela angleška družba, ki gradi transiransko železnico. Ti delavci so tudi že zbrani in bodo odšli v Perzijo. Za druge delavce pa ni pri gradnji železnice mesta.

17 jugoslovanskih visokošolcev, ki so študirali v Pragi, se je prijavilo za prostovoljce na špansko fronto. Po nekkih vesteh so večina vsi izgubili na španskem bojišču svoje mlado življenje.

Med zagrebško električno centralo ter tvornico cementa v Podusedu je bila sklenjena pogodba, po kateri bo dobavljala elektrarna tvornici na leto 8 milijonov kilovatov električnega toka.

Ob priliki 87. rojstnega dne bivšega predsednika Masaryka, ki ga je vsa Čehoslovaka brez izjeme prisrčno praznovala, je bila izdana na Čehoslovskem amnestija, ki velja tudi za politične delikte. Ne velja pa amnestija za one, ki so pobegnili v tujino.

Angleški listi so spoznali pravo ozadje Henleinove sudetske stranke ter poudarjajo, da ima ta stranka samo en cilj, kako bi razbila Čehoslovako.

Italijanski uradni krogi v Adis Abebi najodločneje demantirajo vest, da bi bil ustreljen abuna Ciril, vrhovni poglavar etiopske cerkve.

Nemška vlada je zopet prepovedala celo vrsto avstrijskih nemških listov in celo takšnih, ki so direktno simpatizirali z nar. socialisti. Pravijo, da je zadnji namen vseh prepovedi ta, da bi se z njimi izsililo zopetno svobodno prihajanje glavnega nar. socialističnega glasila v Avstrijo.

Svetovni protikomunistični kongres bo v Berlinu. Na kongresu bodo oficijalno zastopane Italija, Nemčija in Japonska, neoficijalno pa še 19 drugih držav.

Dolgoji okrajev in občin na Češkem znašajo nad 3 milijarde Kč. Delalni odbor Češke je začel sedaj delati za sanacijo financ samoupravnih teles Češke.

Londonski bančni in zavarovalni list »Banker« je bil v Nemčiji prepovedan zaradi svoje kritike o nemškem gospodarstvu. List je trdil, da je izdala Nemčija, odkar je prišel Hitler na oblast, za oboroževanje 2 in pol milijardi funtov, to se pravi na leto 625 milijonov, dočim znaša ves angleški letni proračun samo 800 milijonov funtov. Nemčija ima poleg tega silne izdatke zaradi dvojnega tira nemške uprave, ko obstoji povsod poleg državnega urada še urad stranke. Nemčija se naravnost pripravlja na vojno in to se vidi tudi v gospodarstvu. List trdi, da Nemčija ne more doseči avtarkije v kmetijstvu. Ker se je uvoz krmil omejil, je padlo število živine. Vsa Nemčija mora plačevati višje cene za vse predmete, da dobi država denar za oboroževanje. Čeprav je mnogo resnice v navedbah angleškega lista, vendar pa je list najbrže nekoliko pretiraval.

Veliki tovorni parnik »Mar Cantabrico«, ki je bil polno natovoren z vojnim materialom za madridsko vlado, je potopila križarka »Canarias«. Posadko je rešila angleška križarka.

Rakete proti aeroplanom so začeli izdelovati v Angliji. Rakete se izstrelje iz primeroma majhnega topa. Težke so 165 kg ter uničijo vsako letalo, ki se nahaja 80 m nad, oziroma 60 m na stran ali 40 m pod eksplozivnim središčem rakete.

Tržna poročila

TRŽNE CENE V CELJU dne 1. marca 1937.

Govedina: 1 kg volovskega mesa od 7 do 12, kravjega 7 do 8, vavpov 5, pljuč 6, jeter 10, ledvic 12, loja 6 din.

Teletina: 1 kg telečjega mesa 1. 10 do 12, II. 6-8-10, jeter 12, pljuč 10 din.

Svinjina: 1 kg praščjega mesa 12 do 14, pljuč 7, jeter 10, glave 8, parkljev 7, slanina 14 do 15, slanina soljena 16, slanina na debelo 14, sala 15, suhe slanina 18 do 20, masti 18 do 18, šunke 16, prekaženega mesa 14 do 16, prekaženih parkljev 8, prekažene glave 10 do 12, jezika 16 do 17 din.

Drobnica: 1 kg kostrunovine 8 do 10 din.

Klobase: 1 kg krakovskih 20, debrecinskih 18, hrenovk 20, safalad 18, posebnih 20, tlačenk 16, polsuhih kranjskih 24, suhih kranjskih 26 do 30, 1 kranjska klobasa 3 do 5, 1 kg braunšviških 10, salami 45 do 50 din.

Perutnina: 1 kokoš 18 do 25, raca 25 do 28, gos 45, puran 60, domači zajec 5 do 15 din.

Ribe: 1 kg krapa 16 din.

Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 175 do 2, kisle smetane 12, 1 kg surovega masla 22, čajnega masla 26 do 28, masla 20 do 22, bohinskega sira 24 do 28, trapistovskega sira 16 do 20, polementalkega sira 25, srčka 6, eno jajce 0'50 do 0'75 din.

Kruh: 1 kg belega kruha 4'50, polbelega kruha 4, črnega kruha 3'50, žemlja mala 0'50, velika 1, belu štruca 44 dkg 2, 88 dkg 4, polbela 50 dkg 2, 100 dkg 4, črna 57 dkg 2, 114 dkg 4 din.

Sadje: 1 kg jabolk 6, orehov 7, luščenih orehov 24, suhih češpelj 6-9, suhih hrušk 8, 1 limona 1 din.

Specerijsko blago: 1 kg kave Portoriko 78, Santos 54, Rio 50, pražene kave 60 do 98, čaja 90 do 130, kristal belega sladkorja 14, sladkorja v kockah 15'50, sladkorja v prahu 16, medu 18 do 20, kavne primesi 17, riža 5'50 do 12, 1 liter namiznega olja 14, olivnega olja 16 do 30, bučnega olja 15, vinskega kisa 4, navadnega kisa 3, petroleja 7, spirita denat. 11, 1 kg soli morske 2'75, soli kamene 3, popra 38 do 40, paprike 24, sladke paprike 28, testenin 7 do 11, mila 9 do 12, karbida 8'50, sveč 13, kvasa 32 do 36, marmelade 10 do 28, sode za pranje 2'25 din.

Mlevski izdelki: 1 kg moke št. 00 3'25 do 3'50, št. 0 3'25 do 3'50, št. 2 3 do 3'25, št. 4 2'80 do 3, št. 5 2'60 do 2'80, št. 6 2'50 do 2'70, ržene enotne moke 3, pšenčnega zdroba 3'75, koruznega zdroba 3, pšenčnih otrobov 1'50, koruzne moke 2, ajdove moke 3'75, kaše 3, ješprenja 3'50, ovsenega riža 7 din.

Žito: 1 q pšenice 195 do 200, rži 175, ječmena 165, ovs 150, prosa 165, koruze 120 do 140, ajde 140, fižola 200 do 400, graha 1000, leče 1000 din.

Krma: 1 q sladkega sena 50, polsladkega sena 45, kislega sena 40, slame 30 din, prešana stane 5 din več.

Zelenjava in gobe: 1 kg glavna: solate ital. 10 do 12, 1 kg endivije 8 do 10, krožnik regrata 2, krožnik motovilca 2, 1 kg radiča 10 do 14, poznega zelja 4, kislega zelja 3, ohrovt 4, karfiola 6 do 8, kolerabe 6, 1 koleraba 1, 1 krožnik špinace 2, 1 kg čebule 2'50, česna 9, krompirja poznega 1, kisle repe 2'50 din.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 11. marca. 12.00: Iz Dvorakovih del (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Koncert na wurliških orglah (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura: O sokolski disciplini — 19.50: Zabavna ura (prizorček) — 20.00: Sekstet abitur. drž. učiteljske šole — 20.40: Lahka klavirska glasba (plošče) — 21.00: Koncert slovenske glasbe (Radijski orkester) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski jazz — vmesne speve poje M. Premelč.

Petek, dne 12. marca. 11.00: Šolska ura: Turisti v živalstvu (Rafael Bačar) — 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Kalmanove operete (Radijski orkester) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Zena in karitativno delo (gdc. A. Lebarjeva) — 18.20: Citraški koncert (plošče) — 18.40: Francosčina (dr. Stane Leben) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Zgodovina slovenskih bank (Drago Potončnik) — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Večer skladb Richarda Wagnerja. Sodelujejo: ga. Mila Kogejeva, gdc. Zvonimira Župečeva in Radijski orkester — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Stev. 1863.

Nabava

Direkcija drž. rudnika Velenje razpisuje za prometno upravo Zabukovca neposredno pismeno pogodbo na dan 24. marca 1937. za dobavo 1000 kg strojnega olja in 600 kg tovatne masti. Ostali pogoji pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 8. marca 1937.